

*І.О. Шевчук, аспірант  
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

## **СВІТОВИЙ ДОСВІД НАДАННЯ ПОЗИК НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ**

Сучасний етап розвитку сфери освіти в Україні характеризується недостатнім рівнем її фінансування з боку держави, високим рівнем корупції, низьким рівнем конкурентоспроможності українських ВНЗ порівняно із зарубіжними та з втратою науково-професорської еліти, яка обирає кращий рівень життя і своєї наукової діяльності за кордоном, де їхня праця оцінюється належним чином і втілюється в життя з користю для світової спільноти. На жаль, ці процеси прогресують з кожним роком, що підтверджується багатьма прикладами. Одним з напрямів розв'язання проблеми освіти в нашій державі є необхідність змін у системі фінансування сфери освіти, а саме перегляд і вдосконалення вже існуючої системи кредитування навчання. Щоб знайти найефективніший підхід до вирішення даної проблеми, варто проаналізувати світовий досвід, зокрема докладно дослідити роль і місце комерційних банків, як учасників процесу системи фінансування і отримання освіти.

Світова практика за економічною ознакою виділяє освітні кредити, що надаються: за участю держави; приватними банками на комерційній основі; безпосередньо сферою вищої освіти.

Освітні кредити, що надаються за активної участі держави, забезпечують виконання державного замовлення і використовуються як інструмент соціальної політики. Головним пріоритетом у цьому випадку є підвищення доступності професійної освіти. У сфері вищої освіти кредити генеруються навчальними закладами і спрямовані на підвищення якості навчання. Банківські кредити для здобуття освіти спрямовані на одержання прибутку. У ринковій схемі кредитування може брати участь також і держава як гарант повернення наданих кредитів.

Найбільша система освітніх кредитів діє в Європі та у США. Саме Сполучені Штати мають одну з найдієвіших і ефективних систем кредитування освіти урядом і комерційними банками. Там діє значна кількість національних програм студентських позичок. Щодо європейських країн, то цікавим є французький досвід, де переважають банківські позички на освіту. Також варто звернути увагу на досвід країн СНД, в більшості з яких вже діє система державного гарантування банківських кредитів на освіту. Наприклад, в Узбекистані існує надзвичайно лояльна система пільгових кредитів, а саме: безпроцентні для сиріт та інвалідів дитинства; зменшені для студентів з малозабезпечених сімей з виплатою 50 % від суми платежів за кредит за рахунок коштів Державного фонду сприяння зайнятості. В найбільш економічно і соціально близькій до нас Росії на даний час розпочалася національна програма надання освітніх позик банками під

гарантії уряду. Результати її можуть стати каталізатором змін і в нашій країні.

Отже, можна зробити висновок, що без державної підтримки неможливі ефективні зміни, а для побудови ефективної системи кредитування освіти необхідна взаємодія комерційних банків, уряду та вищих навчальних закладів.